ו: שבעת ימים פרק ראשון יומא

סיפא איצטריך ליה אלא שחמור ממנו בו'. כפרק אלו דברים בפסחים (דף סח.) פריך מהכא אילימא לטומאתם האי טומאת ז' כתיב ביה והאי טומאת ז' כתיב ביה אלא לאו למחיתם ומדסיפא למחיתם ריש"ג נמי למחיתם מידי איריא הא כדאיתא והא כדאיתא וגמגמו שם התוס' אמאי משני בדומק ומוקי ריש"ג וסיפא בתרי טעמי ליטני כי הכא לעולם לטומאתן וסיפא איצטריך ליה וגראה לי לתרץ דהיא שינויא דהתם ניחא ליה לתרץ טפי דהיא גופא איצטריך מלומר דסיפא איצטריך ליה ותנא ריש"ג משנה שאינה צריכה משום סיפא והכא לא מצי לשנויי כי התם דמסיפא גופה פריך ואיצטריך לשנויי שינויא דמזיקא אי נמי נ"ל דהתם נמי לא מצי לשנויי כי הכא דהא מסקינן הכא דבועל נדה כטומאת מת לטבילתו וטובל ביום ורב שימי מנהרדעא סבירא ליה דבועל נדה כנדה לטבול בגילה ומעיקרא פריך ליה מבריתא בועל נדה כטומאת מת מאי לאו לטבילתו לא לטומאתו וסיפא איצטריך ליה והדר איתותב מברייתא דתניא בהדיא בועל נדה וטומאת מת טבילתם ביום ולהכי לא הוה מצי לשנויי התם לטומאתו דהא על כרחך בועל נדה כטומאת מת נמי לטבילתו כדמסקינן הכא והשתא מאי טעמא הוי כטומאת מת לטבילתו אלא ש"מ דכנדה הוי לכל מאי דכתיב בהדיא אבל למאי דלא רבינהו קרא יש לנו לדמותו לטומאת מת מסכנא משום דהוי טומאת מגע כמותו וא"כ ה"ה למחיתם ואע"ג דמעיקרא כי אמר למאי אי לטומאה לא הוה קשה ליה אלא האי טומאת ז' כתיב ביה כו' י"ל דקושיא הפשוטה נקט ומ"מ אי הוה משני ליה לטומאתו וסיפא איצטריך ליה אמתי הוה פריך ליה והא על כרחך בועל נדה כטומאת מת לטבילתו כדמסקינן הכא וכיון דדמי לטבילה דמי נמי לטומאתם לכדפי': **אלא** שחמור ממנו בועל נדה בו'. תימה לי דטומאת מת נמי חמור מבועל נדה שטעון הזאה ג' וז' ומטמא כלי מתכות לעשותם אב הטומאה כיולא בו כדתנן בריש מסכת אהלות ג' טמאין במת כלים במת ואדם בכלים טמאים טומאת ז' וכו' ושמא בסיפא דבריתא תשיב נמי להני חומרי דטומאת מת מבועל נדה: **שמטמא** משכב ומושב **בטומאה קלה**. כאן חזר בו רש"י ממה שפירש בפרק אלו דברים בפסחים (דף סז:) להא דקאמר התם אדרבה זב חמור ממצורע שכן עושה משכב ומושב וכו' משמע דמצורע אינו עושה משכב ומושב והקשה מדאמר בתורת כהנים וגילח את כל שערו פרט לבית הסתרים ודין הוא נאמר תגלחת בימי ספרו ונאמר תגלחת בימי גמרו מה תגלחת האמורה בימי ספרו בית הסתרים אף תגלחת האמורה בימי גמרו פרט לבית הסתרים ומקשה אם הקל בימי ספרו שאין מטמא משכב ומושב ואין מטמא בציאה נקל בימי גמרו שמטמא משכב ומושב כו' ותירץ רש"י וגם ר"ת דההיא דאלו דברים דמשמע דזב עושה משכב ומושב ולא מצורע היינו לטמא אדם ובגדים וההיא דת"כ מיירי לטומאה קלה לטמא אוכלין ומשקין דאתי בק"ו כדאיתא בריש פרק דם הנדה (נדה דף נד:) ומה זב שאין מטמא בציאה עושה משכב ומושב אבן המטוגעת ומצורע שמטמאים בציאה אינו דין שיעשו משכב ומושב וממיעוטא דהזב ולא אבן המטוגעת ממעט התם מטומאה חמורה והכי נמי נמעט מצורע גופיה מהכוא קרא מטומאה חמורה וכאן פרש"י שעושה משכב ומושב לטמא אוכלין ומשקין ולא כשאר משכב ומושב שעושה לטמא אדם וכלים כגון הזב והמצורע וכו' [6]וה"ר משה מפונטייז"א פי' כמו שפרש"י בכאן והיא דאלו דברים מוקי לה במצורע בימי ספרו וכדמשמע בת"כ שאין עושה משכב ומושב ועוד האריכו בו התוס' באלו דברים (דף סז:) וכאן לא שייך ולי הוקשה על מה שפי' התוס' במצורע ואבן המטוגעת אמו בק"ו מזב לטומאה קלה והיכי אתו האיכא למיפרך מה לזב שעושה משכב ומושב לטומאה חמורה תאמר בהני ומיהו הא לא קשה דאיכא למימר בועל נדה יוכיח מיהו אכתי איכא למיפרך מה להלד השוה שבהן שמטמא כלי חרס בהיסט דאף בועל נדה מטמא כלי חרס בהיסט כמו שהוכיח שם ר"י מדאמר פרק בנות כותים (נדה דף נג.) מה היא מטמאה כלי חרס אף הוא מטמא כלי חרס ומדנקט כלי חרס שאין מטמא מגבו ש"מ בהיסט קאמר אלא נ"ל דטומאה חמורה נמעטיה מהזב וטומאה קלה מטמא בהיקשא דוהזב את זובו לזכר ולנקבה ודרשינן בפרק בנות כותים (שם דף נד:) לזכר לרבות מצורע למעיינותיו וכו' ואיתקש מצורע לזב גמור ומן הדין הוה לן למימר דאיתקש לזב אפילו לטומאה חמורה אלא דאתא מיעוטא דוהזב ומעטיה ונוקי מיעוטא לטומאה חמורה והיקשא לטומאה קלה: **אמר** רב תחליפא משמיה דרבא זאת אומרת טומאה הותרה היא בציבור. תימה דבזבחים ר"פ כל הפסולים (דף נב.) קאמר מכלל דתרוייהו סבירא להו פי' אביי ורבא טומאה דחויה היא בציבור ותירץ ר"י דהא דקאמר רבא הכא טומאה היתר היא זאת אומרת עליה לא ס"ל דס"ל ד[7](כרב) דאמר בסמוך טומאה דחויה היא ול"ג דאין אנו צריכין לומר דלא ס"ל כסתם מתניתין אלא ההיא דהתם לענין פסח איירי דקאי אמאי דקאמר עולה ביאה במקלת שמה ביאה ופריך ליה ממצורע שחל שמיני שלו להיות בערב הפסח ורואה קרי אע"פ שאין טובל יום אחר נכנס זה נכנס מוטב יבא עשה שיש בו כרת ודחיה עשה שאין בו כרת ואי אמרת ביאה במקלת שמה ביאה אידי ואידי עשה שיש בו כרת הוא א"ל מעונך הואיל והומר לגרעתו הומר לקריו אמר רב יוסף ש"מ דקסבר עולה רובן זכין ונעשו עמאי מתים הואיל והומרו לטומאתן הומרו לזיכתן א"ל אביי מי דמי טומאה דישראלי וכו' דילמא הכי קאמר מר רובן עמאי מתים וכו' ואכתי לא דמי מצורע היתירא הוא טומאה דחויה היא להא אידחאי אידחאי א"ל רבא אדרבה איפכא מסתברא וכו' וכיון דהתם לענין פסח איירי איכא למימר נהי דפסח כיון דאתי בכינויא תשיב בקרבן ציבור [8]ודוחה את השבת ואת הטומאה מ"מ כיון דלאו כל ישראל מייתו חד פסח בשותפות מהדרינן אטהורין אפילו למ"ד טומאה היתר היא בקרבן ציבור גמור הבא בשותפות וכן משמע לקמן בסמוך (דף ז.) דאילו של אהרן אע"ג דזימנא קביעא ליה ודחי את השבת ואת הטומאה בקרבן ציבור מכל מקום כיון דקרבן יחיד הוא מהדרינן אטהורין לכולי עלמא וכ"ש דניחא טפי הא דאצטריך למידק התם בכלל דתרוייהו סבירא להו טומאה דחויה דמאי נפקא מינה בההוא דיוקא אלא משום דרבא סבירא ליה הכא טומאה היתר היא איצטריך למידק התם דאפילו הכי מודה הוא בפסח וא"מ דשינויא דשינן הכא ביומא אפילו של אהרן דאפילו למ"ד היתר הוא בקרבן יחיד כמו אילו של אהרן ופסח אע"ג דזימנא קביע להו ודחו שבת וטומאה מודה הוא דמהדרינן אטהרה:

פרים

אלא לאו לטבילתן לא לעולם לטומאתן סיפא אצטריכא ליה אלא שחמור ממנו בועל נדה שמטמא משכב ומושב בטומאה קלה לטמא אוכלין ומשקין ת"ש [9]דתני רבי חייא הזב והזבה והמצורע והמצורעת ובועל נדה וטמא מת טבילתן ביום נדה ויולדת טבילתן בלילה תיובתא ועד שאתה מפרישו מטומאת המת ביתו הפרישהו מטומאת המת אמר רב תחליפא אבוה דרב הונא (בר תחליפא) משמיה דרבא זאת אומרת טומאת המת הותרה היא בציבור רבינא אמר אפילו תימא טומאת המת דחויה היא בצבור טומאת המת לא שכיחא טומאת ביתו שכיחא איתמר טומאת המת רב נחמן אמר הותרה היא בציבור ורב ששת אמר [10]דחויה היא [11]בציבור היכא דאיכא טמאין וטהורין בהדהא בית אב כולי עלמא לא פליגי דטהורין עבדי טמאין לא עבדי כי פליגי לאהדורי ולאתויי טהורין מבית אב אחרינא רב נחמן אמר היתר היא בציבור ולא מהדרינן ורב ששת אמר דחויה היא בציבור ומהדרינן איכא דאמרי אפ' היכא דאיכא טהורין וטמאין בהדהא בית אב פליג רב נחמן ואמר עבדי נמי טמאין דכל

שמטמא משכב ומושב. אפילו עשר מצעות זו על גב זו וטמא מת אינו מטמא אלא מגע: **לטמא אוכלין ומשקין.** ולא לטמא אדם וכלים כשאר כל עושה משכב ומושב כגון זב וזבה ונדה ומצורע שטומאתן אב הטומאה לטמא אדם וכלים אבל בועל נדה כתיב ביה (ויקרא טו) כל המשכב אשר ישכב עליו יטמא נתקו הכתוב מטומאה חמורה דמשכב נדה עצמה שמטמא אדם כדכתיב (שם) וכל ג[1] אשר יגע במשכבה וגו' והביאו לטומאה קלה לטמא אוכלין ומשקין דאי לטומאה חמורה ליטמוק קרא מיניה ואמא ידענא דמשכבו טמא כמשכב נדה דהא כתיב ותהי נדתה עליו (שם): **ועד שאתה מפרישו מטומאת ביתו.** ושאר כל אדם נכנסין ויוצאין אצלו הפרישו מטומאת מת ולא יהיו כל אדם נכנסין ויוצאין אצלו שמא ימות מת עליו: **הותרה היא בציבור.** כדכתיב אים נדתה ואין ציבור נדחין וביום הכפורים טוליה קרבן ציבור ואף קרבן שלו דוחה את הטומאה שהרי זמנו קבוע וקרבנו תלוי בו: **דחויה היא בציבור.** אף על פי שהקרבן ציבור דוחה אותה בקושי הומרה ולא היתר גמור [2] וכל מה דמצינו להדורי מהדרינן שיעשה בטהרה: **כההוא ביום אב.** שעובד בשותו יום דכולי עלמא טהורין עבדי תמידים דההוא יומא אע"פ שקרבן ציבור הן: דכל

עין משפט נר מצוה

יב א מי"י פ"ד מהל' כלאים מקדש הלכה יד טו נח:

תוס' ישנים

זב וזבה טבילתן ביום. וביום הכפורים קאמר דמקלת היום כבולי ה"ה נמי שיכול לבטל ליל שביעי[3] אך שאינו יכול לו להביא קרבנותיו בשמיני שלרך להעריב שמשו אבל יש שהיו מפרשין דהא כ' (דתנן) בפ' בתרא דנדה (דף עב.) ובתרן בבילה גילה בזבה שאינה טבילה דבליל שמיני קאמר ומבטלין לאיה שבעבלת מבעי"ר ת"ל יהביאה אותם אל הכהן אל פתח אהל מועד כילר היא בלה אל פתח אהל מועד אם לא הבריבה שמשה אלין זב כלום בהתם לא קאמר שבעבלת מבעוד יום אלא ליתר שאינה צריכה לטמאון עד הלילה אבל כל הכן הוא שבעבלת אח"כ בליל שמיני אלא שאז לא יוכל להביא קרבנותיה עד אחשעי והביא בנדה מיירי מגבה קטנה משום דספירת גילה לאו ספירה היא מדאמרינן בפרק כ' דמגילה (דף כ:) וכאלתרי' נמי אתם בפרק בתרא דנדה (דף עב.) ובתרן בבילה אין אחד עשר וטבלה שמשה שמטמאה משכב ומושב ותיית בקרבן ובייני נעמה משום דלא הגיע מנה עד יום כ' ופיוי דהא אי דיקן ספק זמנה שוינהו בגן ואפ"ה לא טיבלת ד' בעל הלילה. ריב"ם: ג) בעל זרע כמגע שרץ. בפסחים (דף ז:) מפרש: הפרישהו שטומאת מת. פי' בקונטרס אלא יטמא מת עליו כו' אין לפרש אלא יבנו כי אם אדם שמא טמאי מתים בן הא אמרינן לקמן נכי שזב פרישהו לקדושה יאחיו הכהנים ינעגין בו אי כהני מאיר אי כהני ייסי ואיתנו שבילא לה טומאה דחויה היא ביטור ילא"כ אמאי טוענין בו אלפי זב יש לנו לפסק הכהנים בטמאי מתים דאין נדאה לומר דשוינהו דלקמן פליגא אדרב תחליפא דהכא הכל לפירום הקונטר' ניחא נמי דלא אמרינן נגיעה אלא שלא יתעכב עמו בתוך הבית לת"ד טומאה דחויה היא בציבור ומיהו קלת תקנה עשו לטומאת מת בהתקנת כהן אחר ויעיקר פרשתו היא משום בטמאת (מת) קרי ויוכה ונם משום נטורת דנבלי דאמרינן לקמן (דף מז.) בהמלתין ואע"ג דלטורת דהכרי מדבנן:

ל) [נדל"ל אמיני].
מ) ל"ל דחנינ.
נ) שיך לעמוד שלפני זה.

מסורת הש"ס

א) לקמן פח. שבת קכא. (פסחים ל:). ב) [לקמן ז: מו: פסחים עז. ענ. פ. וכתים לב.]. ג) [ל"ל הטונע]. ד) [ל"ל כרב שמעון]. ה) [לקמן דף נח.].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דמר' מר' ולאו היתר גמור הוא וכל כו':

גליון הש"ס

תוס' ד"ה שמטמא ובו' והרי"ד משה מפונטייזא אי'. עין כר"ש פ"ח מ"ב דכלים:

מוסף רש"י

הזב והזבה כו'. בריתא זו אצל יום"כ שנה מתוספתא דיומא (שבת קכא.). טבילתן ביום. משאחר המזרח ביום שביעי שלהם. וטעמא בפ"ב דמגילה (כ.) מקרא דביום השביעי, מקלת שביעי ספירה, ואם חל שביעי שלהם ביום"כ טובלין כדרכן לאחיל תרומה לערב (שבת שם). נדה ויולדת טבילתן בלילה. טובלות כדרכן בליל יום"כ אם חל שביעי שלה בערב יום הכפורים, שאינה יכולה לטבול ביום ז', דכתיב בה תהיה בנדתה, בהוייתה תהא כל ז' (שם). דחויה היא בציבור. אע"ג דאכסרה רחמנא למיתי בטומאה, אלא היתר גמור הוא, אלא היכי דלא משתכחי טהורין (פסחים עז.) בקושי היתרה דכל כמה דאפשר לאהדורי לטהרה אי לטומאה קלה מהדרינן (שם עט. וכעי"ז לקמן מו:) כלומר בקושי נדחית אלא דיחוי בעלמא על ידי נשיאות פנים, שהלין מרלה, ולא בהיתר גמור (זבחים יא.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com